

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

VI. évfolyam 63. szám

2002. május

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék,,
(Vörösmarty Mihály)

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása tagszervezetei: a II., VI., IX. és XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor - hívottan és hívatlanul - mindenkit szeretettel vár a Budapest, V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe

Lapunk az interneten: www.magy-orm.axelero.hu honlapon.

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@axelero.hu

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@mail.datanet.hu

„Őrizd meg a Te népedet békében...”

„Igaz Világosság és Fénysugár, Napkelet és az Atyának Képmása és Egyszülöttje, aki hét oszlopra építette szent egyházadat, kövér borjút rendeltél benne áldozatra: add nekünk is, hogy bölcsesség asztalánál táplálkozhassunk.”

Sok szép szimbolikus kifejezés van ebben a saragánban, ezek Krisztust illetik. De mi a hét oszlop? A hét szentség. A kövér borjú pedig a tékozló fiú hazatérésére emlékeztet, hisz a példabeszédbeli apa a hizlalt borjút ölette le, a lakomához. Abból az alkalomból is megfelelő most ezekre gondolnunk, mert pünkösd ünnepe május hó idejére esik, s ez az ünnep az egyház születésnapja. Az egyházban vár minket, tékozlókat a szentségekben jelenlevő és működő Jézus.

Dr. Sasvári László

* * *

Sajó Sándor

(1868. nov. 13. Ipolyság - 1933. jan. 7. Budapest)

MAGYARNAK LENNI...

A Magyar Tudományos Akadémia Farkas-Raskó jutalmával kitüntetett költemény

Magyarnak lenni: tudod, mit jelent?
Magasba vágyva, tengni egyre-lent;
Mosolyogva, mint a méla őszi táj,
Nem panasolni senkinek, mi fáj;
Borongni mindig, mint a nagy hegyek,
Mert egyre gyászlik bennünk valami:
Sokszázados bú, melyet nem lehet
Sem eltitkolni, sem bevallani.
Magányban élni, ahol kusza árnyak
Bús tündérékként föl-fölsirdogálnak,
S szálaiból a fájó képzeletnek
Feketefényű fátylat szövögetnek
És bút és gyászt és sejtést egybeszőve

Ráterítik a titkos jövőre...
Rabmódra húzni idegen igát,
Álmodva rólad: büszke, messzi cél,
S meg-megpihenve a múlt emlékinél,
Kergetni téged: csalfa délibáb!...
Csalódni mindig, soha célt nem érve,
S ha szívünkben már apadoz a hit:
Rátakargatni sorsunk száz sebére
Önámításunk koldusrongyait... –
Én népem! múltba vagy jövőbe nézz:
Magyarnak lenni oly bús, oly nehéz!...

Magyarnak lenni: tudod, mit jelent?
Küzdelmet, fájót, végesvégtelent.
Születni nagynak, bajban büszke hősnek,
De döntő harcra nem elég erősnek;
Úgy teremődni erre a világra,
Hogy mindig vessünk, de mindig hiába:
Hogy, amikor már érik a vetés,
Akkor zúgjon rá irtó jégverés...
Föjlajzott vággyal, szomjan keseregve
A szabadító Mózeszt várni egyre:
Hogy porrá zúzza azt a szirtfalat,
Mely végzetünknek kövült átkaul,
Ránk néz merően, irgalmatlanul,
S utunkat állja zordan, hallgatag...
Bágyadtan tűrni furcsa végzetünk,
Mely sírni készítő tréfát űz velünk,
S mert sok bajunkat nincs kin megtorolni:
Egymást vádolni, egymást marcangolni!
- Majd, fojtott kedvünk hogyha megdagad,
Szilajnak lenni, mint a bércpatak,
Nagy bánatoknak hangos lagziján
Nagyot rikoltni: hajrá! húzd, cigány! -
Háborgó vérral keseregőn vigadni,
Hogy minekünk hajh! nem tud megvirradni,
Hogy annyi szent hév, annyi őserő,
Megsebzett sasként sírva nyögdelő,
Mért nem repülhet fönn a tiszta légben,
Munkás szabadság édes gyönyörében, -
Hogy mért teremtett bennünket a végzet
Bús csonkaságnak, fájó töredéknek!...
Tombolva inni hegyeink borát,
Keserveinknek izzó mámorát,
S míg vérünkben a tettvágy tüze nyargal,
Fölbúgni tompa, lázadó haraggal, -
S mikor már szívünk majdnem megszakad:
Nagy keservünkben,
Bús szégyenünkben
Falhoz vágni az üres poharat...
- Én népem! múltba vagy jövőbe nézz:
Magyarnak lenni oly bús, oly nehéz!...

De túl minden bűn, minden szenvedésen,
Önérzetünket nem feledve mégsem,
Nagy szívvel, melyben nem apad a hűség,
Magyarnak lenni: büszke gyönyörűség!
Magyarnak lenni: nagy s szent akarat,
Mely itt reszket a Kárpátok alatt.
Ha küszködőn, ha szenvedőn, ha sírva:
Viselni sorsunk, ahogy meg van írva;
Lelkünkbe szíva magyar földünk lelkét,
Vérünkbe oltva ősök honszerelmét,
Féltőn borulni minden magyar rögre,
S hozzátapadni örökkön-örökre!...

* * *

A reformkor csalogánya

*Szoprán hangja már a temesvári zárda énektanárának feltűnt - Arany verset írt hozzá -
Bemutatták Donizettinek is*

Hollósy Kornélia Júlia Klára a Temes megyei Gertyenyesen született 1827. április 13-án. Apja, *Korbuly Bogdán* gazdag örmény család sarja, s csak 1832-ben változtatta nevét Hollósyra, amikor nemességet kapott. Anyja *Csausz Magda*, a pesti egyetem orvosprofesszorának nővére. Házasságukból tíz gyermek született. Kornélia a tizenegyedik, s születése anyja életébe került.

Szoprán hangja már a temesvári zárda tanulójaként feltűnt énektanárának, s tanítani kezdte. Kornélia 15 éves korában kikérte apai örökségét, és Bécsbe ment. Egy évig tanult Salvi Máténál, aki bemutatta Donizettinek, ő viszont beajánlotta Francesco Lampertihez Milánóba. Kétévi tanulás után Korfuban énekelte az akkor 19 éves, sudár termetű leány Verdi Ernánijának Elviráját. Torinóban ismerte meg a bukaresti staggione vezetője, s szerződtette. A Bukarester Deutsche Zeitung 1845. december 8-i számában írta róla: „Minden művészetbarát számára igazi, nagy örömet szerzett, hogy végre ismét meghallgathatta Bellini-nek ezt a kedves, szép művét. Hollósy kisasszonynak pedig a jó ízlését bizonyítja, hogy fellépése tárgyául az Alvajárót választotta... A vendégszereplő kiváló tehetsége megérdemli, hogy teljesítményének a legnagyobb figyelmet szenteljük, és azt osztatlan elismerésünkben részesítsük... Hollósy kisasszony énekművészetéről a legmelegebb szavakkal kell megemlékeznünk. Hangjának fiatalosan szép zománca, a könnyed, akadálytalan énekkészség, a ragyogó, szárnyaló trillák, mindenekelőtt pedig hangszínének lágy, elégikus csengése vitathatatlanul bizonyítja művészi tehetségét és színpadra termettségét... Ragyogó művészi tulajdonságai hatalmas és biztos alapot nyújtanak ahhoz, hogy Hollósy Kornélia kisasszony mai teljesítményét elsőrangúnak és kiválónak ítéljük...” A kritika jó hosszúra nyúlt. A fiatal magyar énekesnő mély benyomást tett a bukaresti közönségre, amely ünnepelte és visszavárta.

Már kész művészként tért haza 1846-ban, s június 4-én Temesvárott bemutatkozott rokonságának és a magyaroknak. Petrisevics Horváth Lázár, a Honderú és Frankenburg Adolf, az Életképek szerkesztője javaslatára Ráday Gedeon gróf felkérte néhány vendégszereplésre. 1846. július 23-án lépett föl először a Nemzeti Színházban Donizetti Linda di Chamounix címszerepében. Még néhány nagy sikerű fellépés után, augusztus 24-én 4000 forint tiszteletdíj és két jutalomjáték fejében, minden intrika ellenére első lírai énekesnőnek szerződtették a pesti Nemzeti Színházhoz.

Schodelné első igazi riválisa, a korszak rendkívüli jelentőségű primadonnája lett, lírai és koloratúrszerepekben egyaránt kiváló. Az idő, melyben Hollósy Kornélia a Nemzeti Színház tagjává lett, igen szép, termékeny: a magyar reformtörekvések kora volt. Szerződtetésével megszűnt a lármás harc, s ő hamarosan egész Pest kedvence lett. A költők verset írtak hozzá, a politikai és társadalmi élet nagyjai is igen szerették.

A Nemzeti Színházban már az 1840-es évek közepére az olasz énekiskola lett uralkodóvá, s ennek letisztult változatát adta Hollósy Kornélia is, az 1846-ban szerződtetett koloratúrcsillag. Az 1842-es színházi törvénykönyv a mesterrel való előzetes konzultációhoz kötötte az énekszólám énekesi megváltoztatását. De maga Erkel is bővítette utóbb műveit. Az énekesi változtatásokat Hollósy is követte, amikor betétáriát illesztett Lortzing Cár és ács című vígoperájába, ugyanő A sevillai borbély 1847. április 13-i előadá-